UŞAK

64

Yüzölçümü: 5341 km2
Nüfus: 247.224
İlçeler: Banaz, Eşme, Karahallı, Sivaslı, Ulubey.
Köy sayısı: 257
Doktor sayısı: 101
Hastane yatak sayısı: 420
Okur-yazar oranı: % 72
Otomatik telefon kodu: 6411

ÖNEMLİ BİR SANAYİ VE TARIM MERKEZİ

AHMET ALPHAN

UŞAK, millî tarihimizde düşman ordularının komutanlarını esir olarak kabul eden memleket sayılmıştır."

28 Ocak 1973 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi tutanaklarına geçen bu sözlerin sahibi olan İsmet İnönü, Uşak'ın Yunan istilâsı altında kaldığı iki yıl boyunca, Garp Cephesi Komutanlığı yapmış, bu cepheye bağlı kuvvetler Uşak'ın kurtuluşunda önemli rol oynamıştı.

İnönü'nün sözleriyle vurguladığı olay, 2 Eylül 1922 gecesi saat 22.30 sıralarında Süvari Bölüğü Komutanı Sivaslı Yüzbaşı Ahmet Bey'in Yunan Baskomutanı General Trikopis ve yanındaki komutanları Bölmeli Tepe'deki 5. Kafkas Fırkası Komutanı Albay Dadaylı Halit Bey'in yanına getirip teslim etmesiyle gerçekleşmis ve bu olay Kurtuluş Savaşı'nın Yunan ordularının İzmir'de denize dökülmesiyle netleşen büyük zaferinin son işareti olmuştu.

Bugün 5 bin 341 kilometrekarelik bir alana yayılmış beş ilçesi ve 247 bin 224 kişilik nüfusuyla İç Ege'nin önde gelen kentlerinden biri olan Uşak, 70'i geçen irili ufaklı fabrikasıyla, bol miktarda yetişen sebze ve meyvesinin yanı sıra, yılda 300 bin tona yaklaşan pancar üretimiyle de önemli bir sanayi ve tarım merkezidir.

15 Temmuz 1953 yılında il merkezi haline getirilen Uşak, sanayi ve tarımda gösterdiği gelişmenin yanı sıra, ülke çapında çok tutulan ve kendi adıyla anılan "Uşak halısı" ile de tanınmıştır.

Eski belgelerde ilin adı "Uşşak" olarak geçer. Kelime, Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde verilen bilgiye göre "âşıklar diyarı" anlamında kullanılmıştır.

Uşaklı olmasıyla her zaman övünen ünlü şairlerden Ömer Bedrettin Uşaklıgil de bir dizesinde, kenti "Âşıklar diyarı olduğun belli" diye tanımlar.

Efsaneye göre Uşak, şimdiki yerini mezarları Uşak Şeker Fabrikası'na giden yolda bulunan dokuz âşığın yerleşmesiyle bulmuştur.

Banaz, Eşme, Karahallı, Sivaslı ve Ulubey ilçeleriyle 257 köyü bulunan Uşak'ta okuryazar oranı da yüzde 72'dir. Uşak ve ilçelerinde en yaygın sanayi dalı dokumacılık ve deri işlemedir. Kentte çok sayıda dokuma ve tekstil fabrikası bulunmakta, bu arada Türkiye'nin tüm sargı bezi gereksinmesi Uşak'ta bulunan tezgâhlarca karşılanmaktadır.

Uşak'ın tarihî gelişimi ise, kalkolitik çağa kadar ulaşır. İl yöresinde yapılan araştırmalar, Ege bölgesini Orta Şark'a bağlayan "Krallar Yolu" üzerinde bulunan ilin tarihinin M.Ö. 2000 yıllarına kadar uzandığını göstermiştir.

Ege bölgesinin bu önde gelen kenti, Kurtuluş Savaşı sırasında da önemli rol oynamış, Anadolu'yu işgal eden Yunan Orduları Başkomutanı General Trikopis kılıcını burada Türk komutanlara teslim etmiştir. İşgal sırasında dönemi bütün çarpıcılığıyla gözler önüne seren birçok fotoğrafla birlikte, General Trikopis'in teslim oluşuna ait belgeler, Uşak'ta kurulu bulunan "Atatürk ve Etnoğrafya Müzesi"nde görülebilir.

Adı nereden geliyor

Uşak özbeöz Tük kenti olarak Selçuklular tarafından kurulmuştu. Selçuk Türkleri burada güzel bir kent meydana getirmişlerdi. Ancak, bu kente nüfus gerekliydi. Yeni yeni oğul-uşak gerekiyordu kent için. Bu nedenle oğul-uşağı bol olması duasıyla bu kente Uşak adını verdi Selçuklular. Ve o günlerden bu yana da hep bu adla anıldı Uşak kentimiz ve bağlı bulunduğu il...

iklimi

Denizden yüksekliği ortalama 900 metre olan Uşak kurak bir yaz geçirir. Ortalama sıcaklık 25 derece civarındadır. Temmuz, ağustosta sıcaklık bazen 34 dereceye kadar çıkar. Kış ayları yağışlıdır. Yılın 90-100 günü tam güneşli 60.70 günü de kapalı ve yağışlı geçer. Diğer günler parçalı bulutludur.

Nasıl Gidilir

İstanbul'dan kalkan İzmir treni Afyon'dan yapılacak aktarma ile Uşak'a uğrar. Karayolu çok düzgündür. Ankara'yı İzmir'e bağlayan (E-23) asfaltı üzerindeki Uşak'a bütün illerden devamlı otobüs bulunur.

Sizlere hizmet vermekten mutluyuz

ANADOLU BANKASI
Hazine Bankası

Kentlerimizin tarihçesi bir kültür hizmeti olarak GARANTİ BANKASI'nca hazırlanmıştır

Politik Kimliği

1954

Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma Oranı: %90.4

Partiler	Aldığı oy	%
CHP	28.042	39.9
CMP	11.650	1.6
DP	29.973	42.7

1957

Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma Oranı: %81.2

Partiler	Aldığı oy	%
CHP	28.846	41.9
CMP	17.138	24.9
DP	22.613	32.8
HP	314	05

1961

Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma Oranı: %80.8

Partiler	Aldığı oy	%
AP	14.592	20.7
CHP	29.398	41.7
CKMP	26.540	37.6

1965

Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma Oranı: %61.7

Partiler	Aldığı oy	%
AP	31.187	55.1
CHP	18.737	33.1
CKMP	6.641	11.7

1969

Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma Oranı: %54.2

Partiler	Aldığı oy	%
AP	22.537	43.5
CHP	19.005	36.7
CGP	6.587	12.7
MP	911	1.8
MHP	1.479	2.8
TİP	1.243	2.4
Bağımsızlar	56	01

1973

Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma Oranı: %56.6

Partiler	Aldığı oy	%
AP	20.058	33.0
CHP	23.724	39.0
CGP	2.601	4.3
DP	8.266	13.6
MHP	2.018	3.3
MSP	4.096	6.7

1977

Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma Oranı: %73.7

Partiler	Aldığı oy	%
AP	37.538	40.6
CHP	43.849	47.4
CGP	1.196	1.3
DP	1.472	1.6
MHP	2.859	3.1
MSP	5.431	5.9
Bağımsızlar	145	01

UŞAK ANAYASA HALK OYLAMASI SONUÇLARI:

YIL: 1961

Kabul	Red
%76	%24

YIL 1982

Kabul	Red
%92.9	%7.1

EKONOMİ

Nüfusunun yarısından çoğu köylerde yaşayan Uşak ilinde tarım ve hayvancılık, ekonomik faaliyetlerin önemli bir kısmını teşkil etmektedir.

İlde tahıllar en çok yetiştirilen ürünlerin başında gelmektedir. Tahıllardan da daha çok buğday, ve arpa, önemli ölçüde üretilmektedir. Cumhuriyet'in ilk yıllarında, ilde ilk defa kurulan şeker fabrikasının hizmete girmesinden bu yana şeker pancarı ekilişi de artmıştır. Patates, nohut, sebze, kavun, karpuz, mısır, yem bitkileri, meyvecilik, tütün tarımı önemlidir. Yetiştirilen tütünler başfiyata yakın bir fiyatla alıcı bulmaktadır.

Sulanabilen alanlarda sulu ziraat yapılmakta, diğer alanlarda kuru ziraat uygulanmaktadır.

UŞAK VALİ VE BELEDİYE BAŞKANI: KEMAL ESENSOY

UŞAK, Kütahya iline bağlı bir ilçe iken 15 Temmuz 1953 yılında il haline getirilmiştir. İlimizin, İç Anadolu'yu Ege Bölgesine bağlayan bir bölgede yer alması, cografi konumuna ayrı bir özellik kazandırmaktadır.

Diğer taraftan Uşak millî mücadelemizde oynadığı aktif rol ve 30 Ağustos Dumlupınar Zaferi'nden sonra kaçan düşman kuvvetleri Başkomutanı General Trikopis ve maiyetinin bölgemizde esir alınarak 3 Eylül 1922 günü, halen müze olarak kullanılan binada Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün huzuruna çıkarıldığı bir il olması dolayısıyle de tarihimizde önemli bir yel işgal etmektedir.

Ankara-İzmir karayolunun 1968 yılında ikmâl edilerek ulaşıma açılmasından sonra Uşak gerek şehircilik ve gerekse nüfus artışı yönünden büyük gelişmelere sahne olmuştur.

Halkımızın çalışkan ve müteşebbüs olması dolayısıyla Uşak'da muhtelif sanayi kolları önemli aşamalar kaydetmiştir. Özellikle Debagat (deri), pamuklu dokuma, halı ipliği imalâtı eski bir maziye dayanır. Diğer taraftan 16. yüzyılda ünü yurt sınırlarını aşan Uşak halılarının bugünde özelliğini korumak için büyük çaba gösterilmektedir.

Kooperatifleşme suretiyle kalkınmaya önem veriyoruz.

Son olarak Sivaslı ilçesinde kurulan et mamulleri fabrikası işletmeye açılmıştır.

Sorgun köyünde kurulan süt fabrikası çalıştırılmaya hazır bir hale getirilmiştir.

İlimizin özellikle Eşme, Karahallı ve Ulubey'e bağlı köylerimizde içme suyu sıkıntısı vardır.

Bu nedenle YSE teşkilâtımız hummalı bir çalışmanın içindedir. Son olarak 16 ünitemize sağlıklı içme suyu getirdik.

Kurulduğundan beri içme suyu sıkıntısı çeken Eşme ilçemizi 1983 yılında bol suya kavuşturacağız.

1688 km. uzunluğundaki köy yolları ağımızın 169 km.si ham yol, 378 km.si tesviyeli yol niteliğindedir. Kısa süre içersinde bu yollarımıza stabilize yol haline getireceğiz, köy yollarında asvaltlama işlerine hız verdik. Son olarak 18 km.lik köy yolunun asvalt kaplama işini bitirmiş bulunuyoruz.

Son iki yıldan beri belediye hizmetlerinde büyük gelişmeler sağlanmıştır. Uşaklıların hizmetleri bütün güçleri ile desteklemeleri sağlanan gelişmelerde en büyük amil olmuştur. Yaptığımız ve yapmakta olduğumuz işlerde belediye ve halkın işbirliği en üst düzeye çıkartılmış ve belediyemiz eliyle tahakkuk ettirilen işler, keşif tutarlarının en fazla % 50 indirimiyle tahakkuk ettirme imkânı bulunabilmiştir.

Bu süre zarfında mevcut iki adet park ve çocuk bahçesine, on adet yeni çocuk bahçesi ilave edilmiştirBunun yanında muhtelif semtlerde gençlerimiz için futbol. basketbol ve voleybol sahaları düzenleme çalışmalarına başlamış bulunuyoruz. Bunların bir kısmı ikmâl edilerek hizmete sunulmuştur. Amacımız, her mahalleye park, çocuk bahçesi ve spor tesisleri yapmaktır. Bu suretle çocuklarımızı sokaklardan kurtaracak, gençlerimizi de spor yapma imkânına kavuşturacağız.

Yeni bir kamyon garajı tesis ederek, şehir içersinde trafiği önemli ölçüde rahatlattık.

1981 ve 1982 yılları içersinde kısıtlı imkânlara rağmen 90.000 M2 asfalt yol yapılmıştır. 1983 yılında ilimizin cadde ve sokaklarının büyük bir kısmı asfaltlanmış olacaktır.

Şehrimizin kanalizasyon şebekesi eskidir. Yeni konut alanlarında kanalizasyon sıkıntısı çekilmektedir. İmkânlarımızla şebekeyi genişletme çalışmalarını sürdürmekteyiz.

Yeni bir balık hali tesis ettik. Bugüne kadar açıklarda ve gelişi güzel yerlerde satışa arzedilen balıkları temiz ve sağlıklı bir mahalde toplamaktayız.

Şehrimizin içme suyunu yeterli hale getirebilmek için mevcut altı adet yeraltı kuyusuna, beş adet kuyu daha ilave ettik. Bugün yeterli içme suyuna sahibiz. Uzun vadeli su sorununu çözmek için şimdiden gerekli hazırlıklarımızı sürdürüyoruz.

Ayrıca yeni inşa ettirilen 46 dükkân iş sahiplerine kiraya verilmiştir.

Bunlardan başka 96.000.000.- TL.'sı keşif bedelli ve altı katlı 100'üncü yıl işhanı inşaatına başlanmış bulunuyoruz. İkmâl olunduğunda ilimizdeki işyeri ve dükkân sıkıntısı önemli ölçüde hafifleyecektir.

Mezbahamız yeterli ve sağlıklı değildir, yine 1983 yılında modern bir mezbaha hizmetine başlanacaktır.

Şehir içi yolcu taşımacılığını, dört yeni otobüs alarak daha iyi işler hale getirdik.

Uşak ili son derece temiz bir şehirdir. Vatandaşlarımızın temizlik konusunda gösterdikleri hassasiyet her türlü takdirin üzerindedir. Yeni beş adet çöp kamyonu ile ekiplerimiz takviye edilmiştir. Şehrin her semtine çöp bidonu yerleştirmekteyiz.

İLÇELERİNİ TANIYALIM

MERKEZ

İzmir-Ankara asfaltı üzerinde bulunan merkez ilçenin yüzölçümü 1333 kilometrekare nüfusu 110.255-'tir. Merkez bucağın 59, Güre bucağının 26 olmak üzere merkez ilçenin 85 köyü vardır.

Merkez ilçe köylerinde kilim dokumacılığı da önemli bir gelir kaynağıdır. Hububat, meyvecilik, sebzecilik, haşhaş, şeker pancarı, nohut, mısır, yem bitkileri tarımı yapılmaktadır. Hayvancılıkta önemli gelir kaynaklarından birini teşkil etmektedir.

BANAZ

Uşak ilinin doğusunda yer alan ilçe Uşak-Afyon karayolu üzerinde ve il merkezine 35 km. mesafededir. İlçe 1063 kilometrekare yüzölçümü ile 40369 nüfusa sahiptir. İlçede Cumhuriyet, Şehitler ve İslâm mahallesi olmak üzere üç büyük mahalle ve 47 köy vardır. Büyükoturak ve Kızalcasöğüt köyleri belediyeliktir.

Roma İmparatoru Trianus adına kurulan tarihi Triana-Polis şehrinin harabeleri Ahat köyünde bulunmaktadır. Derlenen eserlerden bir kısmı Afyon Müzesi'nden teşhir edilmektedir.

Uşak'ın en güzel mesireliklerinden biri olan Evrendede mesire yeri Banaz'a 4 km. mesafededir. Yine Yukarı Karacahisar Köyü'ndeki Çokrağan mesire yeri de en iyi mesireliklerden biridir. Mesirelik halkının bir kısmı ile Uşak ve Banaz halkının piknik ihtiyacı karşılanmakta ve haziran başından eylül sonuna kadar yararlanılmaktadır.

EŞME

Daha önceleri Manisa ilinin bir ilçesi iken 1953 yılında Uşak'ın il olması ile Uşak'a bağlanan ilçe ilin güneybatısında yer almaktadır. Yüzölçümü 1338 kilometrekare, nüfusu 38756'dır. İlçenin 61 köyü vardır. İlçe, Ege bölgesinde olmasına rağmen Manisa ovasında aniden yükselen bir yayla üzerinde kurulduğundan iklim yönünden bir geçitve karasal bir iklime sahiptir.

Eşme, tren yolu ve karayolu ile tüm komşu il ve ilçelere bağlıdır. İle 74 km. uzaklıktadır. İlçe nüfusunun %70'i geçimini tarımdan sağlamaktadır, hububat, tütün, hayvancılık, meyvecilik, haşhaş başlıca gelir kaynağıdır. Eşme'nin kokulu armutları ünlüdür. İlin en fazla karpuz yetiştiren yöresidir. Yeleğen Köyü'nün karpuzları Diyarbakır karpuzları kadar meşhurdur.

KARAHALLI

Uşak'ın güneyinde yer alan ilçe yüzölçümü bakımından ilin en küçük yerleşim bölgesidir. Yüzölçümü 323 kilometrekare, nüfusu 5801'dir. İlçenin 15 köyü bulunmaktadır. İle 63 km. uzaklıktadır.

Lidyalılar zamanında yapılmış ve meşhur Kral yoluna geçit verdiği bilinen Cılandıras köprüsü Banaz Çayı üzerinde olup Uşak'a 45 km. uzaklıktadır. Köprü, araba, kağnı ve benzeri araçların geçidine elverişli olmayıp sadece insanların geçmesi için yapıldığı anlaşılmaktadır.

İlçede önemli bir dağ, ova ve vadi olmamakla birlikte arazinin engebeli dağınık ve kıraç bir arazi vasfında oluşu tarımda verim maliyeti olumsuz yönde etkilemektedir.

SİVASLI

Uşak'ın güney-doğusunda Uşak-Çivril karayolu üzerinde bulunan ilçe il merkezine 35 km. uzaklıktadır. Yüzölçümü 486 kilometrekare, nüfusu 19.789'dır.

İlçede merkezden hariç 21 köy vardır.

Görülecek yerleri arasında Seçikler Köyü'nde Romalılar zamanından kalan Sebaste harabeleri, Sivaslı-Payamalanı harabeleri ve ilçenin mesire yeri 100. Yıl Evrenli Parkı sayılabilir.

ULUBEY

İlin güneyinde yer alan Ulubey ilçesinin yüzölçümü 798 kilometrekare, nüfusu 19.996'dır. İlçenin 27 köyü vardır. Merkez ilçe ile beraber Avgan Köyü belediyeliktir. Uşak'a 31 kilometrekare uzaklıktadır.

Roma ve Helenistik çağlardan kalma Blaundos harabeleri ilçeye bağlı Sülümenli Köyü'nde ve ilçeye 13 km. uzaklıkta bulunmaktadır.

Ulubey'e bağlı Bekimiş köyü yakınında Aksaz deresinde bulunan Aksaz kaplıcasınınağrılara (sancılara) ve felçlilere iyi geldiği söylenmektedir.

Vergi Rekortmenleri

A.Nihat Gülgeroğlu	:11.521.533.- TL.
Kâmil Kahraman	:5.138.564.- TL.
Galip Gürdal	:3.900.621.- TL.
Uğur Serdaroğlu	:3.720.070.- TL.
Kemal Okkaoğlu	:3.704.620.- TL.

ÖNEMLİ KİŞİLER

HACİM MUHİTTİN ÇARIKLI— (1882-1965)- Kurtuluş Savaşı yöneticilerinden. Bergama ve İzmir'deki orta öğretimden sonra Mülkiye'den mezun oldu. (1904) İçişleri Bakanlığı'nda görev aldı, kaymakamlık, mutasarrıflık, 1913'de İzmir'de polis müdürlüğü yaptı, Mütarekede Karase Mutasarrıfı iken İzmir'in isgali üzerine Balıkesir Müdafaai Hukuk Merkezi Heyeti başkanı olarak çalıştı, Alaşehir ve Balıkesir kongreleri başkanlığını yaptı, Osmanlı Meclisine seçildi, bu meclisin feshi üzerine Ankara'ya kaçıp ilk TBMM'de görev aldı. Milletvekilliği üzerinde kalmak şartıyla ve olağanüstü yetkiyle Bursa valisi oldu, İstiklâl Mahkemeleri üye ve başkanlığı yaptı, 2 ve 3. dönemlerde Giresun, 4—8. dönemler arası da Balıkesir milletvekilliği yaptı. Danıştay'ın kuruluşuna öncülük etti.

ÖMER BEDREDDİN USAKLI— (1904-1946) Şair, yönetici, milletvekili. Mülkiyeyi bitirdi, kaymakamlıklarda bulundu, mülkiye müfettişi oldu, 1943'de Kütahya milletvekili seçildi, veremden öldü. Şiir kitapları: Deniz Şarhoşları, Yayla dumanı, Sarıkız Mermerleri...

AHMET TAHTAKILIÇ— (1909- ?)- Hukukçu, Eğitim ve Çalışma bakanı, 8. dönem Kütahya DP milletvekili, sonra Millet Partisi kurucularından, 1961 Kurucu Meclis üyesi, CKMP temsilcisi, İkinci Cumhuriyet'in I. dönem Uşak, ikinci dönem İstanbul milletvekili, senator.

EĞİTİM

Uşak'ta okuma-yazma oranı % 72'dir.

1982-1983 eğitim yılında öğretmen başına şehirlerde 30, köylerde 26 öğrenci düşmektedir.

Uşak ilinde 328 ilkokul, 26 ortaokul, yedi lise, bir kız meslek lisesi, üç endüstri meslek lisesi, bir ticaret lisesi, üç imam hatip lisesi ve dört pratik kız sanat okulu mevcuttur.

İl dahilinde okulsuz köy bulunmamaktadır.

Uşak, kültür ve eğitim seviyesi yüksek düzeyde illerimiz arasında bulunmaktadır. Bunun son örneği parasız yatılı okullar ile yüksek okullar ve üniversitelere giren öğrenci sayılarının yüksek bir düzeyde oluşu ve bakanlıkça 1981-1982 eğitim yılında açılan öğretmenler Günü Şiir ve Kompozisyon Yarışması'nda iki öğrencinin Türkiye ikinciliği gösterilebilir.

Ayrıca, ilde sportif faaliyetlere büyük ağırlık verilmekte olup, 1982-1983 eğitim yılında Uşak Lisesi, genç kızlar kategorisinde kros ve puanlı atletizm dallarında, imam hatip lisesi öğrencilerinden birisi de 81 kiloda güreşte Türkiye birincisi olmuştur.

FOLKLOR

UŞAK'ta "Zeybek" türündeki oyunlar ağır basar. Yörede "samah" ile birlikte değişik kadın oyunları da vardır. Kaşıklarla oynanan oyunlar oldukça ilginçtir.

Kaşık oyunları ile ilgili olarak, Çamlaraltı Lisesi Folklor Kolu öğrencilerinin çalışmaları şu şekildedir:

"Girit adasında öteden beri Türkçe olarak "kuşak" dedikleri kaşıklarla oynanan oyunlara ve yine Türkçe olarak karşılama ya da onun Rumcaya çevrilmesi ile "Atkristos" denildiği bilinir.

Kaşık oyunlarımızın güzelliği Avrupalılarca değer görmüştür. "Türk Kastanyetleri"nin bir resmini kitapta yayınlayan Delabort, ayrıca on yedinci asırdan Ferrari'nin onları tanıtan Latince bir metnini de veriyor: "Veterum eymbalum Sphoere Sclicek Dimitate Conjungebature Sorum Ciebat".

Pinchtenthal'da eski seyyahlara dayanarak "Kastanyetlerin doğu kadınları arasında fazlasıyla kullanılmakta olduğunu "yüz kusur yıl önce yazmıştır."

OYUNLAR

Çamlaraltı Lisesi Folklor Kolu öğrencilerinin oyunlar ve kadın giysileri konusundaki araştırmaları ise şöyle:

"Kına havası, karataş, İslâmoğlu. dındın" adlı oyunlar yörenin en sevilen oyunları arasında yer almaktadır.

Kına havası: Bu türkü geline kına yakılırken söylenmektedir.

Çattılar kazan taşını ney amman
Vurdular düğün aşını ney ney amman
Yaptılar gelin başını ney ney amman
Haydi dostlar ayrılalım ney ney amman

Karataş: Karataş yöresindeki bağlarda genç kızların üzüm toplarken söyledikleri türküler sırasında sevinçten oynadıkları bir oyundur. Bu oyunun en belirgin figürleri, sol ayak üzerinde bir kere sekilirken sağ ayak, sol ayağın önüne geçer ve yere basar. Sağ ayak üzerinde ise iki defa sekilirken sol ayak geriden öne doğru sallanır, ve yere basar. Bu temel figürdür. Bundan sonra çökmeler ve dönmezler vardır.

Dındın: Düğün öncesi, kına gecesinde genç kızların gelini de aralarına alarak oynadıkları bir oyundur. Dındın ismini nereden aldığı bilinmemektedir. Bu oyunlar sırasında oğlan anneleri de, genç kızlar içinde oğullarına kız beğenirler. Bu oyun sırasında genç kızlar tüm maharetlerini gösterirler.

Diğer oyunlarda kaşıklar avuç içine gelecek şekilde tutulup oynandığı halde, Dındın ormandan gel, yorduda beni evimizin yokuşu adlı oyunlarda ise kaşık sapları avuç içine gelen tarafı dışa gelecek şekilde tutulur. Karşılıklı geçip geri dönmeler, sırt sırta verip yere çökmeler ve sol ayağı sağ el ile tutup, sağ ayak üzerinde sekmeler bu oyunun en belirgin özelliğidir.

GİYSİLER

Kadın giysileri: Başlıklar altınlarla süslüdür. Başlığın bir parçası üzerine her sırası kırk tane olan sekizlik iki sıra altın, balık sırtı dikilir. Her sıranın sonuna bir büyük altın konulur. Çok kez büyük altın sırası dört tane olur. Bu alına yerleştirilir. Üzerine yazma örtülür. Boş kısımlar gizlenir. Ayrıca krep altında süslenen , başa yerleştirilen başlıkların uçları saç aralarından geçirilerek saça bir şekil verilir.

Erkek giysileri: Mustafa Çobanoğlu, İsmail Özboyacı ve Ömer Salor'un yaptığı araştırmalar şöyledir:

Başta fes vardır, etrafına sarılmış oyalı bir yemeni bulunur.

Sırtta: Evde dokunmuş yakası kapalı bir gömlek giyilir. Çoğu zaman ipekli olur. Üstüne camadan giyilir. Kollu ve işlemelidir. En üstte ise sallama vardır. Bunun kolları boştur. Efe hareket ettikçe sallanır.

Altta : Diz kapaklarını mutlaka açıkta bırakan ağı bol bir potur, bu potur camadan ve sallama ile aynı kumaştan yapılır.

Daima işlemeli olan giysilerde hâkim renkler,açık-koyu mavi, siyah, sarı, ve kırmızıdır.

Ayakta: Yemeni veya çizme, çizme olmadığı takdirde yemeninin üstüne işlemeli tozluk giyilir.

Belde: Kuşak. Bu kuşak epey uzun ve enli olur. Silahlığa yataklık yapar. Kuşak üstüne silahlık takılır.

Silahlık: Beş gözlü beli saran çok geniş kalın bir deri kemerdir. İçinde efenin veya zeybeğin bütün aksesuarlarını toplar. Bu aksesuarları sayacak olursak; efenin çakısı ve kavi tabancası, kuburu, "kuburlu bir tabanca", kasaturası gibi şeyler sıralanabilir...

Hamaylı: Gümüşten yapılmış küçük bir kutudur. İçinde en'am vardır. Sağ koltuk altındadır. Kayışın üstü gümüş bileziklerle süslüdür.

Kentin tarihi

UŞAK ve cevresi kalkolitik çağdan itibaren iskan edilmiştir. M.Ö. İki bin'de Anadolu'da ilk siyasi birliği kuran Hititler'in batısındaki Uşak, Bu medeniyete sınır olmuştur. Uşak, Hititlerin batı komşusu olan Arzawa-Ahiyyava memleketleri sınırları içinde yer almıştır.

1 inci bin'de Frig kültürünün batı sınırını oluşturan Uşak, Friğ kültüründen ziyade İyon kültürünün içinde kalmıştır.

Ege Bölgesi'ni Orta Şark'a bağlıyan "Kral Yolu" üzerinde bulunan Uşak, Lidya Kralı Kresus ile Pers İmparatoru Kyrus arasındaki savaşın Kyrus lehine sonuçlanmasıyla tüm Anadolu gibi Uşak'ta Pers hâkimiyetine girdi. Bu durum Makedonya Kralı Büyük İskender'in Anadolu seferine kadar devam etti.

1071 Malazgirt Zaferi'nden sonra Türklere açılan Anadolu içlerine ve Batı'ya yayılan atalarımız ilk defa bu dönemde bölgemize yerleşmişlerdir.

Bizanslılar,Selçuklulara Uşak'ın güneyindeki Düzbel'de Kılıçarslan'a yenilince bölge ilk defa Türkler'in eline geçmiş oldu. Selçuklular ile Bizanslılar arasında birkaç defa el değiştiren yöre XII'inci yüzyıl başlarında Alaaddin Keykubat tarafından ele geçirildi.

Uzun süre Bizanslılar'a karşı bir "Uç" il olan uşak XIII... yüzyıl sonlarına doğru Germiyan Oğullarına bağlandı. 1380 yılında Germiyan Oğulları, Osmanlı Devleti'nin nüfuzuna girdiler. 1391'de Yıldırım Beyazıt bu bölgeyi Osmanlılara bağlamıştır.

1402 yılında Timur'un Osmanlıları mağlup etmesinden sonra bu yöre Karaman Oğulları'nın eline geçti. 1414'den 1429'a kadar Karaman Oğulları'na bağlı Germiyan Beyleri'nin elinde idare olunan Uşak, Germiyan Oğulları'nın son beyi Yakup Bey'in vasiyeti üzerine II'nci Murat zamanında Osmanlı ülkesine katıldı.

Uşak 29 Ağustos 1920 tarihinde Yunan işgaline uğradı. 30 Ağustos 1922 Dumlupınar Meydan Muharebesi'nde Yunan Ordusu bozguna uğratılmış, 1 Eylül 1922'de Türk Ordusu Uşak ı düşman işgalinden kurtarmıştır.

Cumhuriyet döneminde Uşak, Kütahya iline bağlı bir kaza merkezi olarak kalmış, 15 Temmuz 1953 yılında il merkezi haline getirilmiştir.

Yurt içi ve yurt dışı bankacılık işlemlerinizde
Türkiye Garanti Bankası

Protokol

Vali ve Belediye Başkanı	:Kemal ESENSOY
Vali Yardımcısı	:Ekrem BERK
Vali Yardımcısı	:T.Galip SERATLI
C.Savcısı	:Hüseyin YILDIZ
Emniyet Müdürü	:Özcan ATALAY
İl Müftüsü	:Mehmet GÜRLER
Defterdar	:İskender YALÇINKAYA
T.Ziraat Müdürü	:İsmail AYNUR
Veteriner Müdürü (Tarım Kur.İl Bşk.)	:Yaşar YANIK
Millî Eğitim Müd	:Mehmet BAL
Bayındırlık Müd	:Sabahattin GÜZELAY
Sağ.Sos.Y.Müd	:Dr. Halil KARAHASAN
B.T.Böl.Müd	:Tuncer BARDAKÇIOĞLU

UZMAN SAĞLIK

Yörede çalınıp söylenen daha birçok türkü vardır: "Kiremitte buz musun, ekinler ekilirken, evlerinin önleri kuyu, o da mı yalan- bu da mı yalan, İslâmoğlu, gökçedere zeybeği, Cezayir türküsü, gelin alma havası,, yeniceköyden çıktım başım salamat, banaz çayı, Ayşem nereden geliyon" adlı türküler yörenin sevilen türküleri arasında yer almaktadır.

EVLENME

Erkek evi kıza dünür gider. Kız istenir. Kız tarafı düşünmek için zaman ister . Kızı verecek olurlarsa, erkek evine duaya gelmeleri bildirilir. Duada yemek verilir. Hoca yemekten sonra dua okur ve kızla erkeği yavuklu yapar.

Düğün gününe kadar geçen zaman içinde bayramları erkek babası takı alır (yüzük, küpe, bilezik, elbiselik gibi). İki yaşlı kadın alınan bu armağanları gelinin evine götürür. Kız evinde toplanan komşularla birlikte kıza verilir.

Kızın babasına düğünün ne zaman yapılacağı danışılır. Düğünün yapılacağına ve gününe karar verilirse, erkek evi çeyiz düzmeye başlar.

Akşam, erkek evine kına almaya gidilir, kına kız evine bırakılır. O gece gelin kına yakılır. Gece eğlence ile geçer, çeşitli oyunlar oynanır, türküler söylenir. Sabahleyin davulcu ve zurnacı herkesten önce kalkar ve davulunu çalar. Bu halkı uyandırmak içindir. Atlılar toplanır ve cirit oynanır, güreş tutulur. Sonra da konak yerlerinde yemekler yenilir. Gelin çıkıncaya kadar sohbet edilir. Gelin çıkacağına yakın seymen alayı kurulur. Seymenin başına iyi deyişlemeler söyleyen bir kişi geçer. Buna seymen başı denir.

Seymene katılanlar çoğunlukla bekârdır: Tek sıra olarak dizilirler. Seymen başı:

Uşak'tan aldım ustura
Elimi kesti destere
Maşallah deyin ağalar
Arkamdaki eskere

Diyerek yola koyulurlar. Seymen burada barut ister . Barut getirilir ve seymendeki silahlara birkaç atımlık barut dağıtılır. Bu barut yolda giderken ve kız evinde havaya ateş etmek içindir. Yolda seyman başı deyişmeler söylemeye devam eder. Delikanlılar bu deyişlerin her satırından sonra "Eyvallah" çekerler. Arada bir de silahlar patlar.

Seymen başı mendil ve beleğini ister.

Düğünler çoğunlukla kışın yapıldığı için, bu deyiş gelinin çıkarılmasını çabuklaştırır. Seymenler daire yapar. Seymen başı deyişlere devam eder. Gelin tekbir getirile.ek çıkarılır. Ata bindirilirken seyman başı: yine deyişleme söylemeye başlar:

Kaması elinde
Tabancası belinde
İki el silah atı verin
Vakti saati yerinde

Seymenler bunun üzerine ikişer el silah atar. Gelin atla erkek evine doğru yola çıkar.

SPOR

Uşak'ta sporun tarihi hayli eskilere dayanmasına rağmen, modern sporlarda ciddî bir faaliyetin başlaması ancak 1930'lu yıllara rastlamaktadır. Halkevi spor faaliyetinin bölgede sporun kökleşip yapılmasına pek büyük etken olduğu muhakkaktır.

Uşak'ta modern spor dallarında futbol her zaman içinde en ön plânda yer alırken atletizm, basketbol, güreş ve voleybol dallarında da ciddî bir faaliyetin varlığı görülüyor. Uşak özellikle son yıllarda basketbolda gözle görülür bir yükselme göstermektedir.

Uşak ilimizde spor faaliyetine pek büyük katkıları bulunan spor kulüpleri şunlardır:

UŞAK GENÇLERBİRLİĞİ (Siyah - Beyaz), **TURAN İDMANYURDU**)Yeşil - Siyah), **İMAY GENÇLİK** (Mavi - Beyaz), **UŞAKSPOR** Kırmızı - Siyah), **SİVASLI GENÇLİK** (Yeşil - Sarı), **ULUBEY GENÇLİK** (Sarı - Siyah), **KIZILCASÖĞÜT GENÇLİK** (Yeşil - Beyaz).

GÜNEŞ
"bir başka un"
bayanlar!..
hamur işleriniz için
özel üretildi
GÜNEŞ unları,
mutfaktaki hünerinize,
hüner katmak için..

Genel Dağıtım:
TEKPA
Halide Edip Adıvar Cad. No:158 Alsancak-İZMİR
(Üçyol ile Buca Köprü ayrımı, Mobil karşısı)
Tel: 278431 - 274199

TÜRK TİCARET BANKASI
TÜRKBANK
"IKINCI ADRESINIZ"

Halıcılık ve dokumacılık gibi el sanatları ile tanınan bu güzel ilimizde tarım ve hayvancılık çalışmaları da yöre halkının başlıca uğraşıları arasındadır.
Türk Ticaret Bankası 1970 yılından beri Uşaklılara bankacılık hizmetlerini en etkin şekilde sunmanın mutluluğunu duymaktadır.

Uşak İl Merkez Şubesi
Uşak

TÜRK TİCARET BANKASI
TÜRKBANK
"IKINCI ADRESINIZ"

Huzurlu Yaşayın

Bu yıl mahsul bolca bin bereketli olsun paranız İş Bankası'nda gönlünüz huzur dolsun.

Tasarruflarınızı, paranızın ve istikbalinizin emniyeti olan Türkiye İş Bankası'nda değerlendirin, huzurlu yaşayın!

TÜRKİYE İŞ BANKASI

CENAJANS

Milliyet Türkiye İller Ansiklopedisi

VAN

65

Yüzölçümü: 21.003.04 km2
Nüfusu: 468.646
İlçeler: Başkale, Çatak, Erciş, Gürpınar, Gevaş, Muradiye, Özalp.
Köy sayısı: 566
Doktor sayısı: 49
Hastane yatak sayısı: 424
Okur-yazar oranı: % 87
Otomatik telefon kodu: 9-0611

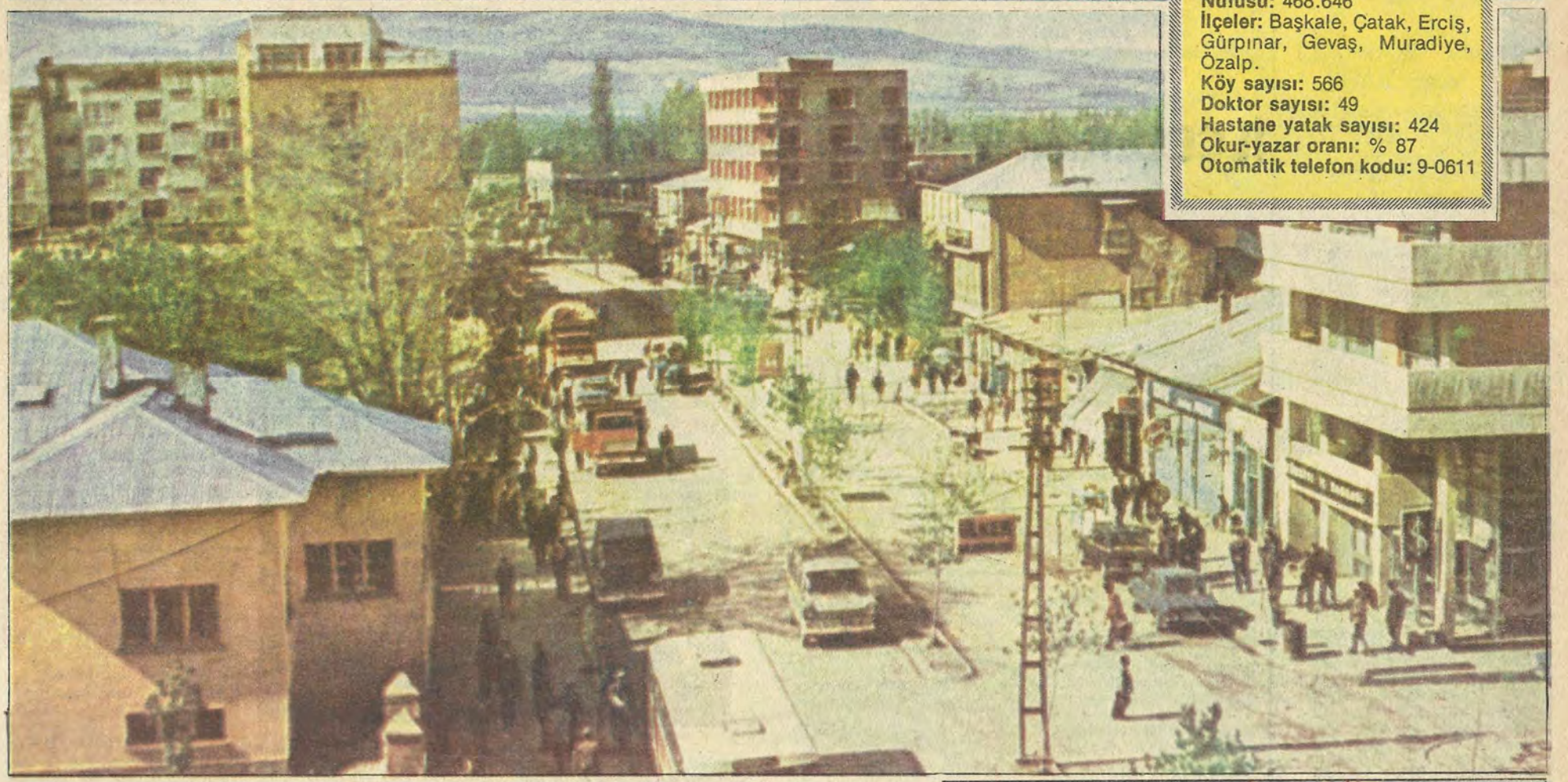

Bol su ve yeşillik, mavi göl, tükenmeyen bereket

YALÇIN KİTAPÇI

DOĞU Anadolu'nun bir köşesinde, denize hasret mi çekiyorsunuz? Bir motorla şöyle bir göl gezisine çıkınız: Karçıkan Dağları'nın yeşil koynuna sokulmuş Van Gölü'nün koycuklarının Norveç'in fiyortlarını bile aratmadığını görürsünüz.

Bir dağcı mısınız? Temmuz ayına kadar başında kar saklayan 4334 metrelik Süphan Dağı'nın İsviçre'nin Alpler'iyle yarışabileceğini kabul edersiniz...

Temiz hava, bol su, sonsuz yeşillik, mavi göl, tükenmeyen bereket, güleryüzlü Türk köylüsü... İşte Van ili... Beyaz dalgaları arasında sayısız yabankazı, yabanördeği, pelikanı ve flamingolarının uçuştuğu mavi gölleri ile, içinde atlıların bile kaybolacağı kadar boy atmış altın başaklı tarlalarıyla, dere boylarınca uzanan yeşil yoncalıkları ve evleri arasına yayılmış meyve bahçeleri ile süslü Van ili. Türkiye'nin en güzel illerinden biri...

İki tarafında kavak ağaçlarının uzandığı düzgün caddeleri ile Van, tüm bu doğal güzelliklerinin yanı sıra kendi adıyla anılan kedisi, elması, otlu peyniri, kavunu, alabalığı ve Van Gölü balığı ile de ün yapmıştır.

Kabuğunun inceliği ile tanınan ve "aslik" adıyla da anılan ünlü elması, geçmişte gelinlik çağına gelmiş genç kızlara bir tür sınav olurdu. Bu ince kabuklu elmayı hiç koparmadan ve olabildiğince uzun soyabilmek, yeteneğin kanıtı olurdu. Öte yandan, yabanî sarmısak, çaşır, mustafaçiçeği, mendo, helis, maydanoz ve hotoz gibi yerel otlarla yapılan "otlu peyniri", dünyanın en lezzetli alabalıklarının yakalandığı Bahçesaray (Müküs) ve Çatak dereleri ile Van Gölü'nde yetişen ve uskumruya benzeyen "ince kefalı" bu ile özgüdür hep.

Sovyet bilgini Shutavsky'ye göre, kavunun öz yurdu Van'dır. Günümüzde Van ve Diyarbakır çevresinde yetişen cep kavunu, külâhlı kavun, şeyhan kavunu gibi yöresel bazı adlarla anılan türler vardır.

Kayıtlara göre kavun, 16. yüzyılda Anadolu'dan İtalya'ya ihraç edilmiş ve Papa Cantaluppi'nin çiftliğinde yetiştirilmiştir. Bu nedenle, "Cantalupp" adını alan bu kavun, bugün Amerika ve Avrupa'da da üretilmekte ve aranan bir tür olarak bilinmektedir. İşte yuvarlak, basık, dilimli ve kabuğunun üzeri hafif pürtüklü, turuncu renkte ve ananasa benzeyen bir kokusu olan bu kavun türü, Van'da "kantalpo kavunu" adıyla hâlâ yetiştirilmektedir.

Adı nereden geliyor

Göl kıyısında küçük bir sayfiye kasabası olan Turuşpa'yı Urartuların ünlü kumandanı Van Bey baştan başa imâr ederek koskoca bir kent hâline getirmişti. Burası öylesine güzel bir kent olmuştu ki, Urartuların eski kraliçesi Semiramis'in annesi Urartu'nun adını verdiğibu kasabanın Turuşpa olan adı yerine halk arasında Van ili adıyla anılmıştı. "Van ili" adı zamanla halkın dilinde kısaltılıp kısaca "Van" olup çıktı...

iklimi

Denizden yüksekliği ortalama 1725 metre olan Van uzun kış günlerinden sonra fazla sıcak olmayan bir yaz geçirir. Yazın ortalama sıcaklık 25 derecenin altındadır. Ekimden, nisana kadar her yer karla kaplıdır. Nisan, mayıs ve ekim bol yağmur yağar. Yılın 90-100 günü tam güneşli 80-90 günü kapalı ve yağışlı. Diğer günler parçalı bulutludur.

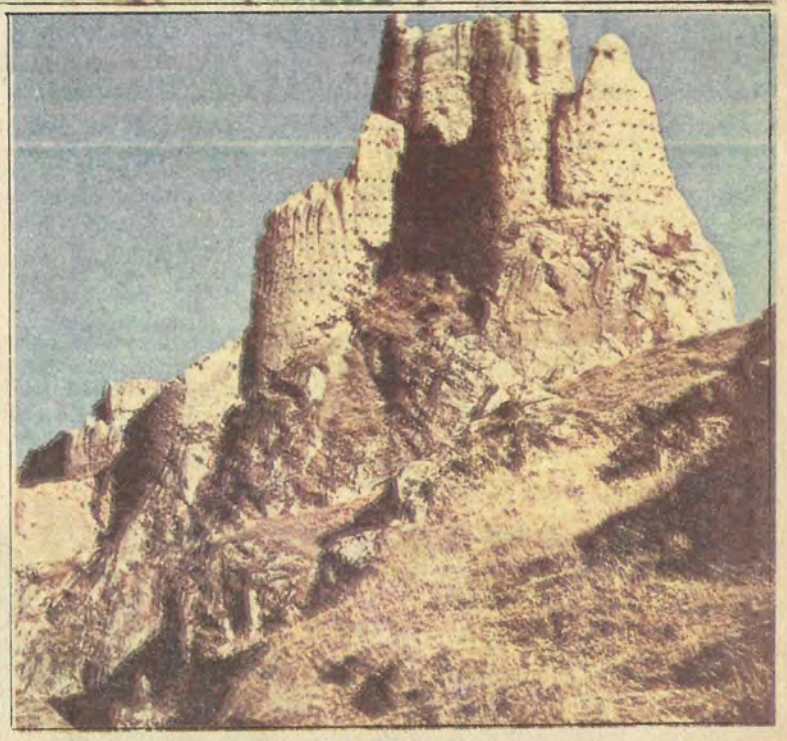

Sizlere hizmet vermekten mutluyuz

ANADOLU BANKASI
Hazine Bankası

Kentlerimizin tarihçesi bir kültür hizmeti olarak GARANTİ BANKASI'nca hazırlanmıştır

Politik Kimliği

1950

Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma Oranı: %88.2

Partiler	Aldığı oy	%
CHP	20.653	50.5
DP	16.785	41.0
Bağımsızlar	10.374	8.5

1954

Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma Oranı: %92.9

Partiler	Aldığı oy	%
CHP	18.507	35.3
DP	33.637	64.1

1957

Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma Oranı: %81.5

Partiler	Aldığı oy	%
CHP	29.950	56.7
CMP	632	1.2
DP	22.266	42.1

1961

Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma Oranı: %82.2

Partiler	Aldığı oy	%
AP	5.085	7.9
CHP	20.963	32.6
CKMP	13.757	21.4
YTP	24.428	38.1

1965

Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma Oranı: %79.1

Partiler	Aldığı oy	%
AP	21.585	30.2
CHP	32.276	45.2
TİP	1.869	2.6
YTP	14.067	19.7
Bağımsızlar	1.641	2.3

1969

Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma Oranı: %77.2

Partiler	Aldığı oy	%
AP	22.232	27.3
CHP	8.477	10.4
CGP	19.276	23.6
MHP	7.694	9.4
TİP	952	1.2
YTP	9.891	12.1
Bağımsızlar	13.086	16.0

1973

Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma Oranı %79.6

Partiler	Aldığı oy	%
AP	21.750	22.4
CHP	10.027	10.3
CGP	50.924	52.3
DP	1.344	1.4
MHP	639	0.7
MSP	6.779	7.0
Bağımsızlar	5.840	6.0

1977

Milletvekili Genel Seçimleri
Katılma Oranı: %80.3

Partiler	Aldığı oy	%
AP	17.943	15.4
CHP	22.569	19.4
CGP	13.776	11.8
DP	1.403	1.2
MHP	3.282	2.8
MSP	23.798	20.5
Bağımsızlar	33.677	28.9

VAN ANAYASA HALK OYLAMASI SONUÇLARI:

YIL: 1961

Kabul	Red
%81	%19

YIL: 1982

Kabul	Red
%91.7	%8.3

VAN VALİ VE BELEDİYE BAŞKANI: BEHÇET EREN

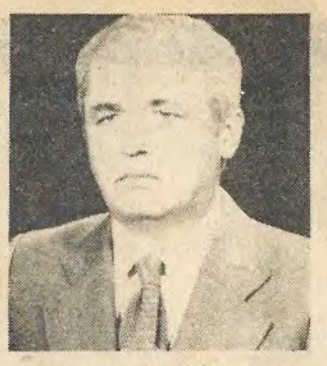

DOĞUNUN İncisi", "Dağlar Ardındaki Cennet", "Dünyada Van, Ahirette İman" gibi deyimlerle tanımlanan ilimiz bir tarih ve doğal güzellikler hazinesidir. Tarih öncesi çağlardan beri, çeşitli medeniyetlere sahne olmuş bulunan Van I. Dünya Savaşı esnasında yakılıp yıkılmış olmasına rağmen Cumhuriyet döneminde hızla gelişmiş ve bugün yine Doğu Anadolu'nun en önemli bölge merkezlerinden biri olmuştur.

Tarım, hayvancılık, turizm ve sanayi son yıllarda büyük gelişmeler kaydetmiştir. Yapımı sürdürülen Zernek barajı, Koç Köprü barajı ve Muradiye sahil sulaması ikmâl edildiği takdirde geniş ölçüde sulu ziraat yapılabilecektir. Hayvancılık bakımından, özellikle 3 milyon küçük baş hayvan mevcudu ile ilimiz büyük bir potansiyele sahiptir.

Turizm alanında ise, başta, M.Ö. (900-600) yılları arasında Van başkent olmak üzere ihtişamlı bir medeniyet kurmuş olan Urartulardan kalma Van Kalesi, Çavuştepe, Toprakkale olmak üzere ülkemize turist çeken merkezlerden biri olan Akdamar Adası, Hoşap Kalesi ve Van Gölü'nün eşsiz güzellikteki kumsalları ile romatizma ve deri hastalıklarına iyi gelen şifalı suları her yıl bölgeye binlerce yerli ve yabancı turist çekmektedir. Van, Doğu Anadolu'da en önemli konaklama merkezi olup halen faaliyette bulunan ve önümüzdeki yıldan itibaren hizmete girecek olan turistik otellerle konaklama tesisi sorunumuz kalmayacaktır. Van halkının geleneksel konukseverliği ve turizm alanında ulaşmış olduğu bilinç sayesinde çok yakın bir gelecekte ilimizin tüm Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun tatil merkezi olacağına inanıyorum.

Bu arada, gurur duyduğumuz ve ilin gelişmesini ve bir kültür merkezi olmasını sağlayacak olan 100. Yıl Üniversitesi'nin kurulması için gerekli ilgi ve yardımlarını esirgemeyen Devlet Başkanımız Sayın Kenan Evren'e ve Konsey üyelerine İl adına şükran duygularımızı iletmek istiyorum. Böylece ulu önder Atatürk'ün 1937 yılındaki talimatı ve vasiyeti de yerine getirilmiş oluyor.

Bütün bu saydıklarımızı özetleyecek olursak, eşsiz doğal güzellikleri, ihtişamlı tarihî zenginlikleri ve süratli gelişme hamleleri ile Van çok yakın bir gelecekte Türkiyemizin en önemli merkezlerinden birisi olacaktır.

İLÇELERİNİ TANIYALIM

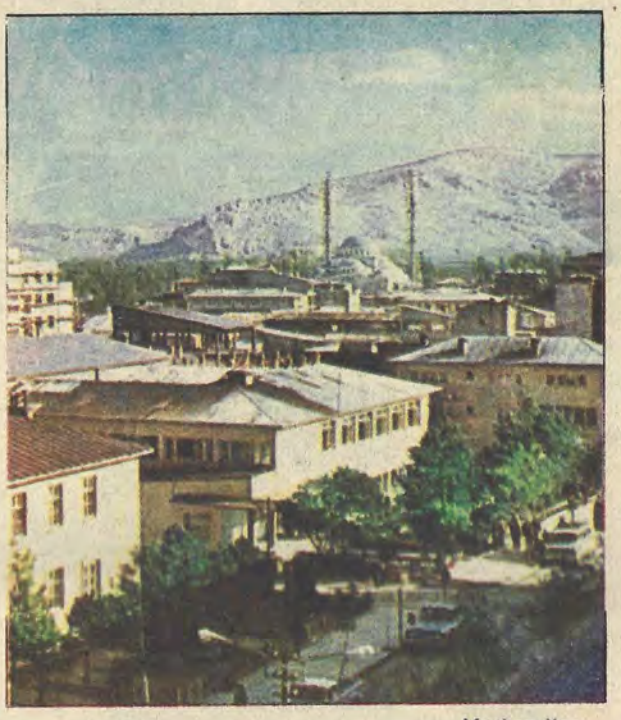

Merkez ilçe...

BAŞKALE

Bugünkü Başkale ilçesi, 1910 yılında Van iline bağlı Hakkâri sancağının merkezi olan Elbak'tır. 1923 yılında ilçe olmuştur. İlçe merkezi İspiriz Dağı'nın eteğinde kurulmuştur. İlçe doğudan İran, batıdan Gürpınar ilçesi, kuzeyden İran ve Özalp ilçesi, güneyden ise Hakkâri ili ile çevrilmiştir. Yüzölçümü 2599 km2, denizden yüksekliği 2400 metredir. İlçenin toplam nüfusu 40 bin 948, merkez bucağının nüfusu ise 9770 kişidir. İl merkezine uzaklığı 112 km.'dir.

ÇATAK

İlçenin kuruluş tarihi 1865 yılıdır. İlçe merkezi iki derenin birleştiği yerde ve dar bir vadi içersinde kurulmuştur. İlçe doğudan Gürpınar ilçesi, batı ve kuzeyden Gevaş ilçesi, güneyden ise Hakkâri ili ile çevrilmiştir. Yüzölçümü 1826 km2'dir. Denizden yüksekliği ise 1512 metredir. İlçenin toplam nüfusu 22.225, merkez bucağın nüfusu ise 2442 kişidir. İle uzaklığı 82 km.'dir.

GEVAŞ

Gevaş ilçesinin Urartulardan beri tarihî bir yerleşim yeri olduğu görülmektedir. İlçe oluş tarihi 1860 yılıdır. İlçe merkezi Artos Dağı'nın eteğinde ve Van Gölü'nün sahilinde kurulmuştur. İlçe güneyden Çatak ilçesi, güneybatıdan Pervari ilçesi, batıdan Tatvan ilçesi, kuzeyden ise Van Gölü ile çevrilmiştir. Yüzölçümü 1201 km2, deniz yüzeyinden yüksekliği 1770 metredir. İlçenin toplam nüfusu 40.152, merkez bucağının nüfusu ise 7410 kişidir. İl merkezine uzaklığı 40 km.'dir.

ERCİS

Erciş ilçesinin tarihi, tarih öncesi devirlere dayanmaktadır. 18. yüzyılda Erciş'in Van Beylerbeyliği'nin 14 sancağından birisi olduğu görülmektedir. 1910 yılında ilçe olan Erciş, Van Gölü'nden 5 km. uzaklıkta, Sulu Ovası denilen düzlük üzerinde kurulmuştur. İlçe doğudan Muradiye ilçesi, batı ve kuzeyden Ağrı ile, güneyden ise Van Gölü ile çevrilmiştir. Yüzölçümü 2115 km2, deniz yüzeyinden yüksekliği ise 1750 metredir. İçenin toplam nüfusu 73.343, merkez bucağının nüfusu ise 27.582 kişidir. İle uzaklığı 95 km'dir.

GÜRPINAR

Gürpınar ilçesi, 1936 yılında, şimdiki Kırkgeçit bucağının olduğu yerde kurulmuştur. 1954 yılında kaza merkezi bugünkü yerine nakledilmiştir. İlçe merkezinin kurulduğu yer Havasor Ovası'dır. İlçe güneyden Hakkâri ili, doğudan Başkale ilçesi, batıdan Çatak ve Gevaş ilçeleri, kuzeyden Van ve Özalp ilçesi ile çevrilmiştir. Yüzölçümü 4063 km2, deniz yüzeyinden yüksekliği 1740 metredir. ilçenin toplam nüfusu 38.289, merkez bucağının nüfusu ise 2.866 kişidir. İl merkezine uzaklığı 21 km.'dir.

MURADİYE

XVII. yüzyılda Van Beylerbeyiliği'nin 14 sancağından biridir ve ismi Bargiri'dir. İlçe oluş tarihi 1910 yılıdır. İlçe merkezi, doğuda Pirasit, batıda ise Ahurik dağları arasındaki vadinin Van Gölü'ne doğru açılan sırtı üzerinde kurulmuştur. İlçe kuzeyden Doğubeyazıt ve Diyadin (Ağrı) ilçeleri, doğudan İran, batıdan Erciş ilçesi, güneyden ise Van ve Özalp ilçeleri ile çevrilmiştir. Yüzölçümü 2596 km2, deniz yüzeyinden yüksekliği 1735 metredir. İlçenin toplam nüfusu 61.253, merkez bucağının nüfusu ise 10.321 kişidir. İl merkezine uzaklığı 82 km'dir.

ÖZALP

Özalp ilçesi, 1869 yılında Mahmudiye adıyla bugünkü Saray bucağında kurulmuştur. 1948 yılında ilçe merkezi bugünkü yerine nakledilmiş ve ismi Özalp olmuştur. İlçe merkezi Karakalli isimli düzlük üzerinde kurulmuştur. İlçe doğudan İran, batıdan Van, batı ve kuzeyden Muradiye ilçesi, güneyden ise Gürpınar ve Başkale ilçeleri ile çevrilmiştir. Yüzölçümü 2380 km2'dir. Deniz yüzeyinden yüksekliği ise 2100 metredir. İlçenin toplam nüfusu 48.571, merkez bucağının ise 3660 kişidir. İl merkezine uzaklığı 64 km'dir.

Protokol

Vali ve Belediye Başkanı	:Behçet Eren
C.Savcısı	:Şerif Ünal Mollaoğlu
Ağır Ceza Başkanı	:V.Mümtaz Talu
Bölge İdare Mahkemesi Başkanı	:Metin Yüksel
Vali Yardımcısı	:İsmail Cilburunoğlu
Vali Yardımcısı	:M.Müslim Dirican
Vilâyet Özel Kalem Müdürü	:Zeki Furan
Millî Eğitim Müdürü	:Necmettin Çaldağ
Sağlık Müdürü	:M.Savaşkan Olcaysu
Defterdar	:Mehmet Noyan
Vergi Dairesi Müdürü	:Kemal Öge
Emniyet Müdürü	:Tuncer Meriç
Turizm Bölge Müdürü	:Cemil Zor

Vergi Rekortmenleri

Şerafettin Yurtseven	:13.053.568.- TL.
Ahmet Yurtseven	:13.031.752.- TL.
İsmet Yörük	:7.414.505.- TL.
Enver Saraçoğlu	:6.256.667.- TL.
Muzaffer Saraçoğlu	:6.255.408.- TL.

Önemli kişiler

İRFAN BAŞTUĞ (1908-1960) 27 Mayıs'ta Millî Birlik Komitesi üyesi tümgeneral. Ankara Valisi, Harp Akademisi mezunu bir trafik kazasında öldü.

VEHBİ KOCAGÜNEY (1881-1970) Tümgeneral, milletvekili. Harp Okulu, Genelkurmay Topçu Müfettişliği yaptı, emekli olunca 1946'da Erzurum milletvekili seçildi.

HAKKI UNGAN (1880-1943) Son Osmanlı Meclisi'nde Van mebusu, ilk TBMM, 'den başlayarak 1943'e kadar Van milletvekili. Bitlis Mektubi Mümeyyizi.

HASAN SIDDIK HAYDARİ (1886-1966) İlk TBMM Van mebusu. İstiklâl Madalyası sahibi. Haydarhanlı Aşireti Reisi, çiftçi, Muradiye doğumlu.

EMİR GİRDİVAN (1874-?) İlk TBMM'ye Van mebusu olarak seçildi, ama katılmadığından istifa etmiş sayıldı.

TEVFİK DEMİROĞLU (1862-1933) İlk TBMM Van mebusu, daha önce de 1908 Osmanlı Meclisi mebusu, Van Belediye Başkanı, İstiklâl Madalyası sahibi.

KİNYAS KARTAL (1900-?) Bruki Aşireti Reisi. Çarlık Rusyası Harp Okulu mezunu, subay, çiftçi, tüccar. 1960 sonrası Doğu'dan Batı'ya sürülen 55 ağanın en büyüğü. 1965-1980 arası AP milletvekili. Meclis'in en yaşlı üyesi olarak.

AHMET BURHANETTİN TOKER (1890-1915) Cerrah Prof.Dr.

VANİ MEHMET EFENDİ (?-1686) Sino Vani Efendi) Din bilgini. Van'ın Hoşap kasabasında doğdu. IV Mehmet döneminde Hünkar Şeyhi olmuş, ancak sonra Bursa Kestel'e sürülmüş, orada ölmüş. Istanbul'daki Vaniköy'e adını veren zat.

DÜRRÜ EFENDİ (?-1724) Sair, elçi, asıl adı Ahmet olup, 1719'ta sefir olarak İran'a gönderilmiş, bir gözü kör, divan tarzı şiirleri ilgi çekici.

VANKULU MEHMET EFENDİ (?-1592) Din bilgini, müftülük, kadılık yapmış, Medine Kadısı'yken ölmüş. Arapça'dan Türkçe'ye hazırladığı sözlük Vankulu Lûgâtı diye ünlenmiş ve Türkiye'de matbaa ilk kurulduğunda İbrahim Müteferrika'nın bastığı ilk eser de bu Vankulu lügatı olmuş.

VAN FOLKLORU YÜZYILLARIN GETİRDİĞİ KÜLTÜR HAZİNELERİ ÜRÜNÜDÜR

VAN, doğudaki folklor zenginliğinin en ilginç özelliklerini içerir. Türkü-mani atasözü, deyim, bilmece, dua ve bedduaları ile, yüzyılların oluşturduğu bir kültür hazinesidir.

Van yöresi halk oyunları "Halay" türündeki oyunlardandır.

Yörede oyunlar çoğunlukla belden ve elden tutularak oynanır. Oyunlara davul ve zurna eşlik eder. Mey, "Balaban" ve saz yörenin en yaygın halk çalgıları arasında yer alır.

"Tozi, Kersani, Şerani, Temi, Nrairanı, Kelekvan, Havasor, Hîrhır, Toycular, Bablekan, Meyrok, Sincani, Dokuzlu, Teşiyok" adlı oyunlar yörenin en sevilen oyunlarıdır.

GİYSİLER

Van Atatürk Lisesi Folklor Kolu öğrencilerinin giysiler konusundaki çalışmaları ile Fikret Değerli, Nejat Birdoğan ve Sabri Donat'ın görüşleri şöyledir:

Kadın giyimi: Başta "kofik" denilen püsküllü bir nevi başlık vardır. Başları "leçek" denilen ve etrafı oyalı örtüler sarar.

Gövdede; kadife, canfes, yün kumaşlardan yapılmış ekseriya etekler geniş, belden büzgülü, oldukça uzun, kıloş denilen biçimde dikilmiş "fistan" (entari) bulunur. Bu entariler, olanaklara göre simlerle işlenir. Entarinin altında oyalı bileklerinden düğmeli tuman (külot) denilen şalvarımsı bir giysi vardır.

Belde; Van'da yapılan ve sanat değeri büyük olan gümüş kemerler bulunur.

Entarinin üzerine renkli boncuklarla işlenmiş renkli yelekler giyilir.

Çorap; yerli yünden, çeşitli desenlerle örülmüştür. Ayaklarda "galoş potin" adı verilen ayakkabılar vardır. Bunlar da yörede yapılır.

Kadınlar evden dışarı çıktıklarında çeşitli renkte ve simle işlenmiş çarşaflar giyerler, ellerinde İran kınası yakılıdır.

Süs ve takı eşyası olarak da boyuna ve bileğe renkli boncuklar, maddî duruma göre boyuna beşibirlikler, altınlar veya gümüş gerdanlıklar takılır.

Erkek giyimi: Başta, takke ve takke etrafına "ahmediye" bağlanır.

Gövdede, işlik adı verilen gömlekler vardır. Gömlekler yakasız olur. Kolları uzun ve düğmelidir. Üzerinde cepkene benzer yelekler giyilir. Yelekler motiflerle işlidir.

Şalvarlar Van'a özgüdür. Biraz bolca, ağı fazla aşağıya sarkmayacak derecede, paçalar bol, paçalar ve cep ağızları renkli filoş iple, motiflerle işlenmiştir. Mavi renk tercih edilir.

Kışın kadife "sako" palto giyilir. Çoraplar yerli yünden ve çeşitli desenlerle örülür. Ayakkabı olarak yerli yapım, siyah renkte yemeni (arkadan kuyruklu) giyilir.

Yörenin diğer giyim şekilleri:

Kadın giyimi: Başta kofi ve bu kofinin bağlanması için en az üç renkli mendil, genellikle bu baş bağlama yedi renkten oluşan mendillerden oluşur ve halk dilinde bu yedi ayrı renge "heft" renk denilir.

Giysi olarak, en altta (kıras) denilen kol uçları kolçaklı (celahi) denilen gömlek giyilir. Bu gömlek dizkapaklarını kapatacak şekilde giyilir.

Gömleğin üstüne eğer, etek boydan ise eteğin üstü ancak bu eteğin altına önü kapalı belden bağlanacak şekilde tuman ve eteğin üst kısmının üstüne kadifeden tam kollu kafes giyilir.

Belde kuşak ve bu kuşağın üstüne de varsa, süslenmiş para kuşağı bulunur.

Kafesin üstüne kolsuz işlemeli kadifeden yelek vardır.

Ön kısmına ise önlük olarak uçları kırmalı ve eşlemeli (mezer) denilen önlük bulunur.

Etek olarak boydan değilse, kuşağın altından bağlanacak şekilde basma ve pazenden renkli arka etek olarak giyilen (fistan) vardır.

Ayaklarda yünden yapılmış desenli çorap, bunun üzerinde de çarık bulunur.

Erkek giyimi:

Göğüs kısmında işlik veya köynek adı verilen beyaz veya çubuklu patiska veya ketenden dokunmuş gömlekler bulunur.

Gömleğin üstünde el tezgâhlarında dokunmuş şal-şepik dediğimiz giysinin üst kısmı "şal" vardır.

Şalvar olarak "şal-şepik'in altı olan "şepik" giyilir. Ayaklarda yün çorap, çarık ve reşik vardır. Belde kuşak ve kuşağın üstüne palaska takılır. Ayrıca, yine şal-şepik kumaşından olan cepli, yarım kollu yelek giyilir. Ancak, bu yelek kuşak altına alınmayacak şekilde giyilmektedir.

ERCİŞLI EMRAH

Onyedinci yüzyılda yaşamış ünlü bir halk ozanıdır. Erzurumlu Emrah'la bir ilgisi yoktur.

Günümüzde özellikle Doğu Anadolu bölgesinde çok yaygın olan "Emrah İle Selvi" öyküsü, Ercişli Emrah'ın aşk macerasını anlatır.

Eserleri Ali Saraçoğlu tarafından büyük bir titizlikle derlenmiştir.

Emrah, Türkçeyi çok güzel kullanmış olan bir halk ozanımızdır. Sayısız şiirleri vardır.

Ali Saraçoğlu'nun derlediği Emrah'ın ilginç şiirlerinden biri şöyledir:

İki kaşlar karanın
Ah elinden dâd elinden
Zülfü siyap mah- parenin
Ah elinden, dâd elinden
Ağ ellerini nakışlının
Ağca ceylân sekişlinin

Nergiz gibi kokuşlunun
Ah elinden, dâd elinden

Sefil Emrah şu sunanın
Yayladan göle konanın
Hem atanın, hem ananın
Ah elinden, dâd elinden.

BİR EFSANE

İran Şahı Şah Abbas, Van Kalesi'ni almak için, ilin kuzeyinde bulunan "Şahbağı" (Bugünkü Beyüzümü Köyü) denilen yerde karargâhını kurarak yedi yıl beklemiş. Bu bekleyiş sırasında şahın yakınlarından bir "Van'da Abdurrahman Gazi adında bir evliya vardır, bunun hürmetineVan'ı almamız imkansızdır" Şah bu zatın evliya olup olmadığını anlamak için, bir tecrübeye girişir. Bir kuzu ve aynı büyüklükte bir köpeği kızartıp adamlarından "Bunları bu zata götürün ve benim ikramım olduğunu söyleyin" der Abdurrahman Gazi kuzuyu kabul ederek köpek için "Bunu da şahınıza götürün" der. Getiren kişi kabul edilmesi gerektiğini ısrar edince, Abdurrahman Gazi "Hoşt" diye seslenir ve köpek canlanır, kaçar. Gördüklerini şaha anlatanlara şah, "Köy desinler Şah Abbas'ın bağı var" diyerek muhasarayı kaldırıp, Van'ı terkeder.

SPOR

Van ve yöresinde Türk'ün ata sporları olan güreş ve cirit bir gelenek halinde nice zamandan beri yapılagelmektedir. Ancak Van'da modern sporlara geçiş Cumhuriyetin ilânından sonra mümkün olabilmiştir. Halkevi spor koluyla başlayan ciddî ve olumlu faaliyet Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü'nün kurulmasından sonra daha hızlı bir gelişme göstermiştir. Bu faaliyette futbolun baş sırayı aldığı görülmüştür.

Van'da spor faaliyetinin gelişip yayılmasında önemli katkıları bulunan spor kulüpleri şunlardır: EREKSPOR (Sarı - Kırmızı), İKİNİSAN GENÇLİK (Mavi - Beyaz), ERCİŞ GENÇLİK (Sarı - Lâcivert), ERCİŞ BİRNİSAN GENÇLİK (Sarı - Beyaz), İskelespor (Yeşil - Mavi), VANSPOR (Sarı - Siyah), GEVAŞ GENÇLİK (Yeşil - Beyaz), ÖZSEN GENÇLER (Sarı - Lâcivert), ÖZVAN GENÇLİK (Siyah - Beyaz), VAN İDMANYURDU (Kırmızı - Beyaz), GÜRPINAR GENÇLİK (Kırmızı - Mavi), HOŞAP GENÇLİK (Sarı - Yeşil), BAŞKALE (Siyah - Beyaz).

Özel yemekleri

Beşiktaş Kız Lisesi Folklor Kolu öğrencilerin Van yöresi yemekleri ile ilgili araştırması ise şöyle:

Kavut: Sabah kahvaltıları için hazırlanır. Buğdayın kavrulduktan sonra çekilip un haline gelmesine kavut denilir. Sade yağ eritildikten sonra kavutla karıştırılarak bulamaç haline getirilir. Kavut yemeği kahvaltıda çayla birlikte yenilir.

Murtuğa: (Çatçingir)Sade yağ ile un tavada pembeleşinceye kadar birlikte kavrulur. Diğer tarafta birkaç yumurta tuz ilavesiyle iyice çırpıldıktan sonra kavrulmuş bulamacın içine dökülür. Burada dikkat edilecek husus, yumurtaların bulamacın saçaklarınması için iki çatalla aynı anda iyice karıştırılmasıdır. Bu sayede yemek saçaklanmış, daha hoş bir görünüm almış olur. Murtluğa tuzsuz yapıldığı takdirde sofrada bal ile de yenilebilir.

Bol miktarda evelik veya ıspanak iyice kavrulur. İçine suda ıslatılmış alça pastili (Anerik pestili) atılır. Yemek kaynamaya başlayınca üstüne lop yumurtalar kırılır. Eşkiliye bol miktarda kişniş ilave etmek yemeğin en önemli özelliğidir.

Sengeser: Kavurma soğanla birlikte iyice kavrulur. Biraz su ilave edilerek hafif ateşte kaynamaya bırakılır. Kaynadıktan sonra, haşlanmış mercimek ve ezilmiş kurut ilave edilerek kaynatılır.

Kelledos: Kavurma bol soğanla birlikte kavrulur. Su ilave edilerek soğanlar iyice pişinceye kadar ateşte bırakılır. Ayrıca, bol ceviz dökülüp, derince bir tabakta içine lavaş ekmeklerin parçalanması suretiyle, bir sıra ceviz, bir sıra ekmek üst üste yerleştirilir.Bunun üzerine tencerede pişmiş olan soğanlı kavurma suyu ile birlikte cevizli ekmeğin üstüne dökülerek yenir.

TANDIR GELENEĞİ

İstanbul Özel Yıldız Lisesi Folklor Kolu öğrencilerinin Van'da Tandır geleneği üzerindeki araştırmaları şöyle:

Van tandırının yapısı diğer tandırlara benzemekle birlikte, bazı değişikler gösterir. Bunun için her evin tandır evi denilen yerde, orta yerde silindirik bir çukur açılır. Kırmızı killi topraktan yapılmış ve iyice yoğurulmuş çamur elle büyük bir kavisli tuğlalar (Bod) şekil verilerek çukura kenar duvarı açılacak şekilde üstüste konur ve araları gene aynı çamurla kapatılarak perdahlanır. Bu arada tandırın en altında bir baca deliği bırakılarak kenardan meyilli bir şekilde tandırın bir metre kadar ilerisinde bir kanala bağlanır. Van'da buna "Kûlve" denir. Kûlveler tandırdaki ateşin bol hava ile yanmasını sağlarlar. Alevler tandırı iyice kızdırdıktan sonra kor halindeki ateşin uzun zaman muhafazasını temin için kül ve ağzı bir paçavrayla tıkanır. İşte bu anda tandır, ekmek pişirmek için hazır sayılır.

Tandırda ekmek pişirmek şöyledir: Keveni veya ekmek pişiriciler pişirme gününden bir gün evvel geç vakit hamuru büyük teknelerde yoğurarak ertesi güne hazırlarlar. Önceden kalan küller de temizlenir. Ekmek şekilleri genellikle iki şekildedir. İnce büyük ve elptik olan "Lavaş", yuvarlar ortadan delikli ve kalınca olana ise "Taptapa" denilir.

Tandır kızgınken ekmekler çabuk piştiği için koparılıp istif edilir. Tandır, ekmek pişirme gayesiyle yakılır fakat bu arda enerjisinden başka şekiller de de istifade edilir.

Gezilecek yerler

EDREMİT: Van Gölü sahilinde tabiî plâjları olan meyve bahçeleri arasında hoş görünümlü bir mesire yeridir. İl merkezine uzaklığı 18 km'dir.

İSKELE: Göl sahilinde tabiî plâjları olan meyve bahçeleri arasında bir dinlenme yeridir. Feribot iskelesi buraya ayrı bir canlılık kazandırır. İl merkezine 7 km. uzaklıktadır.

AMİK: Göl sahiline Süphan Dağı'nın karşısında, meyve bahçeleri içerisinde tabiî plâjları olan bir dinlenme yeridir. İl merkezine 30 km'dir.

ÇATAK: Van'ın tabiat güzelliği bakımından görülmeye değer yerlerindendir. Çatak deresi meyve, ceviz ve meşe ormanlarıyla kaplıdır. Avı pek boldur. İlkbahar ve sonbahar aylarında keklik avı için çevrenin en güzel yeridir. Çatak suyunda pek bol miktarda alabalık vardır.

Çatak'ın girişindeki şelâle, ilkbahardan haziran sonuna kadar akar, bu aydan sonra kurur. Halk arasında (Ganisipi) Beyaz Bulak (su) tâbir edilen burası da görülmeye değer bir yerdir. Van'a 85 km.'dir.

GEVAŞ: Yeşillikler arasında plâjlı bir mesire yeridir. Tarihî Adamar adası karşısında olup Van'a uzaklığı 40 km'dir.

BENDİMAHİ ÇAĞLAYANI: Van Gölü'ne dökülen Bendimahi çayı üzerinde, güzel manzaralı bir çağlayandır. Van'a uzaklığı 100 km.'dir.

ŞAMRAN SUYU: Gürpınar Yukarı Mejingir köyü yakınında bir kaya dibinden kaynayarak çıkmaktadır. Urartu Kralı Menua tarafından yaptırılan 55 km'lik bir kanalla bu su şehre getirilmiştir.

TIRİŞİN YAYLASI: Gürpınar ilçesinin Çatak-Beytüşşebap arasında Norduz bölgesinde bir yayladır. Van'a 103 km. mesafededir. Yaz mevsimlerinde burası civar köylerin yayla yeri olduğundan çok kalabalıktır.

Yaylanın yüksekliği 3000 metredir. Burada eskiden kalma büyük taş duvarlar ve bu taşların üzerinde at, kurt ve geyik resimleri vardır.

TÜRK TİCARET BANKASI

TÜRKBANK

"IKINCI ADRESINIZ"

Çok eski bir tarihe sahip bu sınır ilimiz, Van Gölü ve kalesi ile de ayrı bir üne sahiptir. Değişik yayla ve ova iklimlerinin hüküm sürerek, doğal güzelliklerini ayrıca zenginleştirdiği bu şirin ilimizde, çeşitli tahıl ürünleri hayvancılık ve arıcılık ekonomik bakımdan çok önemli bir yer tutmaktadır.

Türk Ticaret Bankası 1971 yılından beri bu ilimiz ve yöresine bankacılık çalışmalarını en iyi şekilde götürebilmenin amacı içindedir.

Van İl Merkez Şubesi

Van

TÜRK TİCARET BANKASI

TÜRKBANK

"IKINCI ADRESINIZ"

TÜRKİYE GARANTİ BANKASI Sunar

M.Ö. 1000 tarihlerinden sonra merkezleri VAN (TUŞBA–TURUŞBA) olan Urartu devleti kuruldu. Aynı devlet M.Ö. 585 yılında MED'lere mağlup olarak tarihe karıştı.

M.Ö. 331 yılında VAN ve çevresi İskender'in eline geçti.

M.Ö. 225'de PART'ların eline geçen VAN M.S. 226 yılında SASANİLER'e intikal etti.

M.S. 399'da ROMALILAR'ın egemenliği altına giren Van nihayet 675 yılında Halife Hz. Ömer zamanında İslâmiyeti kabul ederek Müslümanların eline geçti.

M.S. 975 yılında bölgeyi ve Van'ı MERVANOĞULLARI idaresi altına aldı.

1071 yılında MELİKŞAH, ordularına bizzat kumanda ederek VAN'ı Bizanslılar'dan alarak Selçuk sınırlarına kattı.

1098 yılında VAN kısa bir süre EYYUBİLER'e ve onlardan İLHANLILAR'a intikal etti.

1284'de VAN ve çevresi KARAKOYUNLULAR'ın ve 1467'den sonra da AKKOYUNLULAR'ın idaresine geçti.

1507'de VAN ve çevresini SAFEVİLER zaptetti. 1534 yılında OSMANLI orduları VAN'ı Safeviler'den alarak Osmanlı ülkesine kattı. 1535'de orduların merkeze dönüşünü fırsat bilen İranlılar tekrar Van'ı zaptettiler.

1548'de VAN tekrar OSMANLILAR'ın eline geçti.

1915 senesi 20 Mayıs'ında VAN Ruslar ve Ermeniler tarafından zaptedildi.

1918 yılı 2 Nisanı'nda VAN tekrar düşmanlardan geri alındı, Türk sınırlarına katıldı.

VAN KALESİ: Van Kalesi, Urartulular tarafından yapılmış, gölün kenarında ve 80 metre yüksekte olan bir volkanik kayanın üzerinde kurulmuştur. Kaya oyularak birçok dehliz, zindan ve mağara yapılmıştır. Oyulmuş kayanın duvarı üzerine çivi yazısı yazılıdır. Kale Urartu'lardan sonra da Ermeni, İran ve Selçukluların eline geçmiş bu devletler tarafından onarılmıştır. Kalenin güney cephesinin eteğinde tarihi Van şehrinin harabeleri mevcuttur, bu harabelerin içinde birçok cami ve hamam hala da muntazam bir şekilde ayaktadırlar. Van'ın görülmeye değer yeri Van Kalesi'dir. Oraya özel taksiyle gidilebileceği gibi iskeleye gidip dolmuşlarla da gidilir.

AKTAMAR ADA VE KİLİSESİ: Aktamar Adası'na gitmek için, Gevaş Turizm Derneği'nin işlettiği motorlardan ve hazırladığı gezilerden yararlanılır. Aktamar Kilisesi, Kilikya Kilisesi'nden sonra Ermenistan'ın ikinci büyük merkezî yani ikinci katedralı olduğu ileri sürülmektedir. Kilisenin etrafında binlerce mezar vardır. İnşaat 815 yılında başlanmış, 921 yılında bitirilmiştir.

HOŞAP KALESİ: Hoşap'ın Van'dan uzaklığı 80 KM'dir. Van'dan Başkale ve Hakkari'ye giden yolun üzerindedir. Kalenin etrafı yüksek bir surla çevrilidir. Çok yüksek bir kayanın üzerinde kurulmuştur.

ÇAVUSTEPE: Çavuştepe'nin Van'dan uzaklığı 30 km.'dir. Eski bir Urartu şehridir. Mabet ve saray meydana çıkmıştır. Saray ortasında 165 metre uzunluğunda bir koridor mevcuttur.

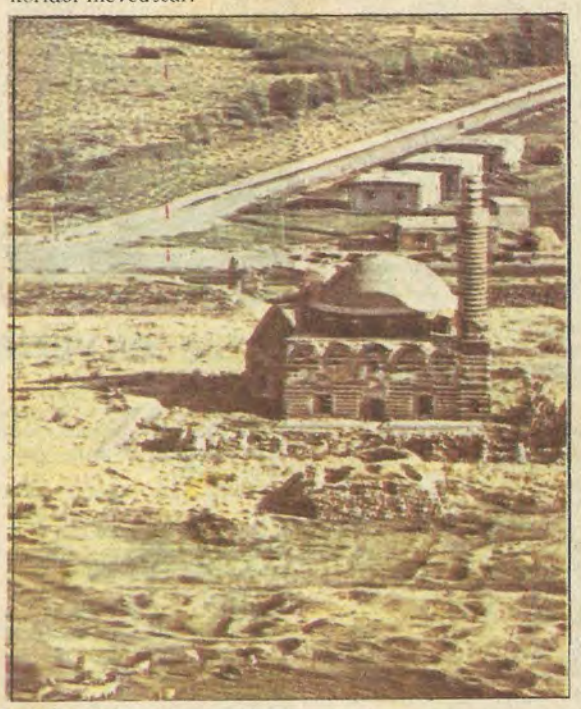

Tarihî cami...

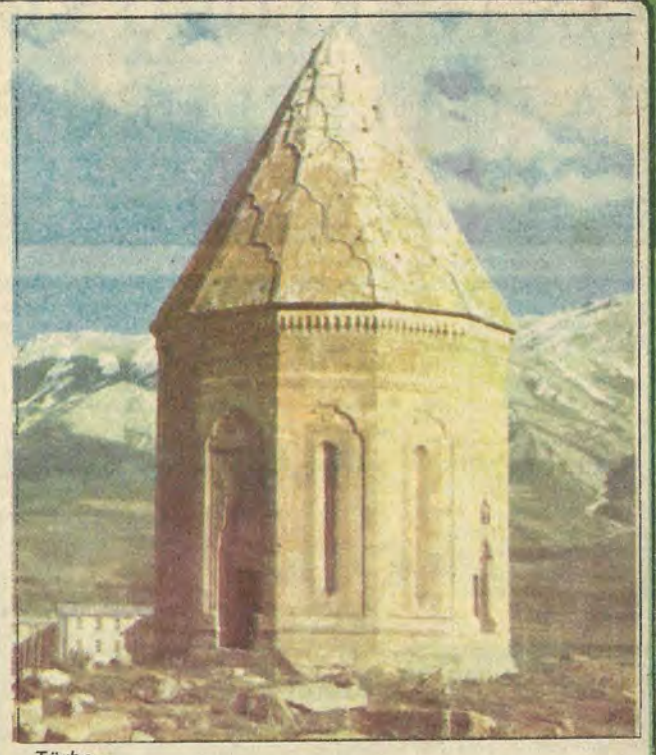

Türbe...

YEDİKİLİSE: Van'ın hemen kuzeyinde Erek Dağı'nın eteğindedir. Aitı harabe ve bir tane de sağlam kilise vardır.

TOPRAKKALE: Hemen şehrin kuzey batısındadır. Eski Urartu devletinin merkezi olan Tuşpa şehrinin kalıntısı olduğu ileri sürülmektedir.

BAŞKALE: Van şehrinin güneydoğusundadır. Yurdumuzun en yüksek kazasıdır. Başkale, denizden 2.400 metre yüksekliktedir. Doğuda İran sınırına çok yakındır.

ÖZALP: Başkale gibi Van vilayetinin doğusunda yer alır. Bir sınır kasabasıdır. Van'a toprak bir karayolu ile bağlıdır. Kasaba İran sınırına 33 km. uzaklıktadır.

Yurt içi ve yurt dışı bankacılık işlemlerinizde Türkiye Garanti Bankası

Sağlık Hizmetleri

200 yatak adro yatak sayılı hastanenin fiilî yatak sayısı 250'dir. Hastanenin 12 mütehassıs doktoru, dört diş hekimi vardır.

SSK HASTANESİ: 1982 yılında hizmete giren hastane (110) yataklı olup 13 doktoru vardır.

Bunlardan başka, yapımı yıllardır tamamlanan Göğüs Hastalıkları Hastanesi bir türlü açılamamaktadır.

Yine yapımı bu yıl bitirilen Doğumevi de 1983 yılında hizmete sokulacaktır.

Van il merkezinde ayrıca üç sağlık ocağı, bir verem savaş dispanseri, bir aile planlaması ana ve çocuk sağlığı başkanlığı, bir sıtma erüdükasyon bölge başkanlığı, bir lepra- frengi başkanlığı, bir trahom savaş başkanlığı vardır.

İl genelinde 28 sağlık ocağı, 182 sağlık evi ile Erciş ve Başkale ilçelerinde birer hastane mevcuttur. Erciş Hastanesi 30, Başkale Hastanesi ise 10 yataklıdır.

Ayrıca, Van merkezinde hiçbir yere bağlı olmadan çalışan yedi serbest doktor vardır.

Sağlık ocaklarında ise toplam 33 pratisyen doktor çalışmaktadır.

Nerelerde kalınır

HOTEL BAYRAM: Cumhuriyet Cad. No. 1/A Tlf: 1136-2144 oda, asansör, kalorifer, lokanta.
KENT HOTEL: Tlf. 1436-2404. 70 oda, kalorifer.
OTEL BEŞKARDEŞ: Cumhuriyet Cad. Tlf: 1116-1117. kalorifer, asansör.
İPEK OTELİ: Hal civarı Tlf. 3033. 29 oda, lokanta, kalorifer.
EREK OTELİ: Cumhuriyet Cad. 14. Tlf: 1503, 22 oda.
OTEL FERAH: Beşyol mevkii 30 oda, lokanta.
NUH PALAS OTELİ: Cumhuriyet Cad. Tlf: 1045-2429. kalorifer.
KAHRAMAN OTELİ: Cumhuriyet Cad. Tlf: 1525, 32 oda,
HOTEL MURAT: Yeni hal civarı.
OTEL GÜNEŞ: Cumhuriyet Cad.
OTEL DOĞAN: Hastane Cad.
OTEL KONAK: Cumhuriyet Cad.
ÇALDIRAN OTELİ
ASYA OTELİ
AKDAMAR OTELİ

BÜYÜK URARTU OTELİ
OTEL VAN
OTEL TRABZON

OTEL GÜRPINAR
OTEL KİMYA
OTEL YEŞİLYURT
OTEL GÖLPALAS
OTEL İPEKPALAS
OTEL ADA PALAS

EKONOMİ

Van'ın en önemli gelir kaynaklarının başında hayvancılığı gelir. Van'da otlaklar geniş yer tutar. Küçükbaş ve büyükbaş hayvanların ihracatı, Van'ın ekonomik hayatını canlı olarak ayakta tutar. Küçükbaş hayvanlar dış pazar olarak İran, Irak ve Kuveyt'e, büyükbaşlar ise Rusya'ya satılır.

Van'da hayvancılık çok ileri durumdadır. Resmî araştırmalara göre 3 milyon civarında küçükbaş hayvan tesbit edilmiştir. Van'da en çok koyun, keçi, inek, manda, öküz ve tavuk beslenir.

Van Çimento Fabrikası'ndan bu yıl içinde (KASIM 1982 itibariyle) 93 bin 152 ton çimento ihraç edildi. Bunun 70 bin 633 tonu İran'a, 22 bin 489 tonu da Irak'a yapıldı.

Fabrikada bir yıl içinde toplam olarak 203 bin 470 ton çimento üretildi. İhraç edilen çimentodan 5 milyon 781 bin 768 dolar gelir sağlandı.

Nasıl Gidilir

Her türlü ulaşım imkanının mevcudiyeti Doğu Anadolu'ya düzenlenen turların güzergâhında en önemli konaklama noktası olması ve Hindistan'a kadar uzanan transit yolu üstünde bulunması Van'ın önemini artırmaktadır.

Van'ın her türlü ulaşım şekliyle bağlantısı vardır. Karayoluyla Türkiye'nin her yerine asfalt yollarla gitmek mümkündür. Vangölü, Vantur, Taç-Van otobüs işletmeleri günün çeşitli saatlerinde Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Hakkari ve Erzurum'a düzenli seferler yapmaktadırlar.

Havayolu: THY'nin DC 9 tipi uçaklarıyla haftanın üç günü (Çarşamba, Cuma, Pazar) Van'a İstanbul'dan Ankara bağlantılı seferler yapılmaktadır.

EĞİTİM

Van il merkezinde:
İLKOKUL SAYISI: 19
ÖĞRETMEN SAYISI: 659
ÖĞRENCİ " : 18.614
ORTA– LİSE
İl merkezinde 5 ortaokul mevcuttur.
LİSELER:
Atatürk Lisesi, Erek Lisesi, Ticaret Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi, Kız Meslek Lisesi, İmam Hatip Lisesi, Tarım Meslek Lisesi, Sağlık Meslek Lisesi.

Öğretmen sayısı: 405
Öğrenci " : 5231

İL GENELİNDE:
İlkokul sayısı: 492
Orta-Lise " : 29
İlkokul öğrenci sayısı: 50.846
Ortaöğretim öğrenci sayısı: 7793

ÖĞRETMEN SAYISI:
İlk : 1584
Orta : 611

DERSLİK SAYISI:
İlk : 903
ORTA: 229
OKULSUZ KÖY: 153

«69 banyolu, 6 suit odası, loby, restaurant, Amerikan bar, berber, kapalı garaj, asansör ve üstün servisi ile doğunun en modern tesislerinden olan
Hotel Akdamar
misafirlerini ağırlamaktan gurur duyar»
Kâzım Karabekir Cad. Van Tel: 3036-2908-1894

Nüfus

HIZLI KENTLEŞME GÖÇÜ ÖNLEMEKTEDİR

Tarih öncesi ve tarihî çağlardan günümüze kadar Van bölgesinde büyük çapta nüfus dalgalanmaları olmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu devrinde Van iline ait 1910 tarihli "Salname"de genel nüfusun 315 bin, il merkezi nüfusunun ise 80 bin olduğu gösterilmiştir.

Türkiye'de 1927 yılında yapılan ilk nüfus sayımında Van bölgesinin genel nüfusunun 75 bin 437 şehir nüfusunun ise 6 bin 981 olduğu tesbit edilmiştir. Buna göre on yedi yıllık bir zaman içinde nüfusun bu kadar azalmasının sebeplerini şu noktalara dayandıracağız:

1914 Birinci Dünya Savaşı dolayısıyla Van'ın Ruslar tarafından işgali sırasında halk, bölgeyi terketmek mecburiyetinde kalıyor. İç Anadolu'ya doğru göç eden halkın bir kısmının, içinde bulunduğu şartlar sebebiyle telef olması ve bir kısmının da savaş sonrası geri dönmemesi yüzünden nüfus azalması meydana geliyor.

Cumhuriyet devrinde nüfus gittikçe artmakta ve bölgeye dışarıdan gelip yerleşme temayülleri bu artışı daha da hızlandırmaktadır. Son nüfus sayımına göre genel nüfusun 468 bin 646, şehir nüfusunun ise 92 bin 801 olduğu tesbit edilmiştir.

İl sınırları içerisinde gelişen ve şehirleşme temayülü gösteren yerlerin başında Van şehir merkezi gelmektedir. Bunun sebeplerinden birisi, şehirde Cumhuriyet devrinden sonra birçok iş sahalarının açılmasıdır. Gerek ticarî alanda, gerekse ulaşım alanındaki gelişmeler de şehirleşmenin ve şehir nüfusunun artmasında önemli rol oynamışlardır.